

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA SLOVENISTIKO

NUŠA FABJAN

Nejasnosti pravil za zapis vejice v Slovenskem pravopisu

Izbrani primeri

Diplomsko delo

Mentorica:izr. prof. dr. Mojca Smolej

Univerzitetni študijski program prve
stopnje: Enopredmetna slovenistika

Ljubljana, 2017

Zahvala

Mentorici, izr. prof. dr. Mojci Smolej, se iskreno zahvaljujem za vso strokovno pomoč pri izdelavi diplomske naloge in vso predano znanje. Za potrpljenje in nenehno vzpodbudo se zahvaljujem družini in fantu.

Izveček

Nejasnosti pravil za zapis vejice v Slovenskem pravopisu

Diplomsko delo skuša osvetliti določene primere pravil za zapis vejice v Slovenskem pravopisu 2001. Osredotoča se na zapis polstavčne vejice in z njo povezane modalnosti omenjenih pravil, ki so napisana v prid odločitvi uporabnika. Dotika se tudi problematike enodelnih večbesednih veznikov. Najprej dejstva, da pravopisni priročnik dovoljuje pisavo z vmesno vejico, kadar pomen stavčne strukture zahteva njeno pisavo. V nadaljevanju diplomsko delo odpira vprašanje ustreznosti različnega poučevanja rabe vmesne vejice enodelnih večbesednih veznikov, kjer Slovenski pravopis 2001 predvideva zgolj eno možnost, pisavo brez vmesne vejice. Različno poučevanje se je izkazalo kot posledica splošne rabe, saj ta odstopa od pravopisnega pravila, in razumevanja slovenske vejice, ki je v samem bistvu skladijsko pogojena, zato uporabnika tehnična rešitev o nerabi vmesne vejice v enodelnih večbesednih veznikih očitno moti. Anketa, izvedena na podlagi zastavljenih vprašanj, je pokazala, da so uporabniki nagnjeni k pisanju vejice, kjer Slovenski pravopis 2001 odločitev o njeni rabi prepušča posamezniku. Anketa je pokazala, da so uporabniki nagnjeni k pisanju vejice celo tam, kjer vejice pravopisno pravilo sploh ne prevedeva – med deli enodelnega večbesednega veznika *kljub temu da*.

Ključne besede: skladijska vejica, polstavčna vejica, eliptična vejica, modalnost pravopisnih pravil, enodelni večbesedni vezniki

Abstract

Ambiguities of the rules for comma in Slovenian pravopis

This diploma paper tries to enlighten some of the rules for comma usage in Slovenski pravopis 2001. It focuses on the rules for using comma in sentences with non-finite verbal forms and the modality of those rules that are in most cases written in users' favour. It also deals with the issue of single-unit multi-word conjunctions. It first deals with the fact that Slovenski pravopis allows the use of those conjunctions with or without the intermediate comma when the meaning of the sentence structure requires the use of it. The diploma paper also opens the question of adequacy of the variety of teaching approaches when it comes to the use of intermediate comma in single-unit multi-word conjunctions. Different teaching approaches are merely the consequence of the common use which differs from the rules described in Slovenski pravopis and the understanding of the Slovenian comma itself, which is in its basis completely syntactically understood. Because of the syntactical nature of Slovenian comma, the technical

solution of using those conjunctions without comma obviously bothers the users. The survey based on the issues mentioned at the very beginning showed that the users are very keen to write comma in structures where Slovenski pravopis leaves the decision to them. The survey also showed that the users are keen to write comma even in places where Slovenski pravopis does not suggest the use of comma – in between the parts of the single-unit multi-word conjunction *kljub temu da*.

Key words: syntactical comma, comma in sentences with non-finite verbal forms, elliptical comma, modality of orthographic rules, single-unit multi-word conjunctions

Kazalo vsebine

Zahvala.....	2
Izvleček.....	3
1 Uvod.....	6
2 Teoretična izhodišča	7
2.1 Skladenjska vejica.....	7
2.2 Modalnost Slovenskega pravopisa 2001	7
2.2.1 Polstavek in polstavčna vejica	8
2.2.2 Eliptična vejica.....	9
2.3 Različna raba in poučevanje – večbesedni enodelni vezniki	10
2.3.1 Slovenska slovnica.....	10
2.3.2 Slovenski pravopis 2001	11
2.3.4 Gradivo za vaje iz Skladnje SKJ.....	12
3 Anketa.....	13
3.1 Rezultati in analiza ankete	13
3.1.1 Udeleženci in anketni vzorec	13
3.2.1 Analiza rezultatov ankete.....	14
3.2.2 Sklep analize rezultatov ankete.....	19
4 Zaključek.....	21
5 Povzetek.....	22
6 Literatura in viri	24
7 Seznam prilog in priloge.....	25

1 Uvod

V slovenski javnosti, pa naj bo to strokovna slovenistična ali širša, je vejica pogosto veljala za pereč problem, zapisovanje vejice pa tako ostaja v zavesti uporabnikov jezika problematični del pravopisja. Do sedaj natančne analize resnično problematičnih pravil za zapisovanje vejice, ki je izrazito skladenjsko pogojena in v nekaterih primerih odvisna tudi od določenih govornih sprememb, še nimamo. V diplomski nalogi se nameravam osredotočiti na problematiko nejasnosti pravil za zapis vejice v Slovenskem pravopisu. Natančneje nameravam raziskati problematiko polstavčne vejice in vejice v eliptičnih stavkih, v zvezi z njima pa se nameravam poglobiti še v modalnost pravil Slovenskega pravopisa 2001. Raziskati nameravam tudi problematiko večbesednih enodelnih veznikov in vmesne vejice v omenjenih veznikih. V nadaljevanju nameravam raziskati predpis, ki ga daje Slovenski pravopis 2001, in aktualne kritike, napisane na dotično temo, z anketnim vprašalnikom in metodo analize ankete pa nameravam ugotoviti, kako se omenjeni jezikovni problematiki odražata pri piscih, in svoje ugotovitve strniti v smiseln zaključek.

2 Teoretična izhodišča

V tem poglavju se bom posvetila problematiki zapisovanja vejice v nekaterih primerih, kjer Slovenski pravopis 2001 (v nadaljevanju SP 2001) odločitev o rabi ali nerabi vejice povsem prepušča uporabniku. Izpostavila bom problem modalnosti SP 2001 ter problem *občutenja* in *razumevanja*, ki ju kot kriterij za rabo ali nerabo vejice uvajata tako SP 2001 kot Slovenska slovnica (v nadaljevanju SS). Na koncu se bom dotaknila še problematike enodelnih večbesednih veznikov, kjer je pravilo v SP 2001 in SS jasno, vmesne vejice ne pišemo, razen v določenih primerih, ki pa jih oba priročnika tudi razložita. Raba in nekatere druge inštitucije (v tem primeru Fakulteta za družbene vede, kjer predmet, ki obravnava tudi problematiko pravopisja, predava Tina Verovnik) pa kažejo, da je težnja po zapisovanju vmesne vejice velika. To bi se dalo razložiti s stališča posebnosti slovenske vejice, ki je izrazito skladenjsko pogojena. Tehnična rešitev o nezapisovanju vmesne vejice v enodelnih večbesednih veznikih pa veliko večino uporabnikov očitno moti.

2.1 Skladenjska vejica

Vejica v slovenščini je, za razliko od večine drugih jezikov, izrazito skladenjsko pogojena, zaznamuje določeno skladenjsko razmerje, poleg tega pa je v nekaterih primerih odvisna tudi od določenih govornih sprememb. Tako v slovenščini z vejico ločimo vse stavke, razen ločnega razmerja (tako stavčnega kot tudi členskega). Z vejico pa se v slovenščini ločijo tudi polstavki, pristavki, pastavki. Bolj natančno se bom v diplomski nalogi ukvarjala s problemom polstavčne vejice in z njo povezane modalnosti v pravilih SP 2001.

2.2 Modalnost Slovenskega pravopisa 2001

SP 2001 vsebuje nemalo modalnih izrazov oz. besed in zvez, ki gotovost v pravilnost zapisa slabijo, na ta način pa puščajo uporabniku proste roke. V to, ali je omenjeni način podajanja pravopisnega predpisa za uporabnika dobrodošel, se v diplomskem delu ne bom spuščala bolj podrobno. Bi pa bilo zanimivo izvedeti, kakšnega podajanja pravopisnega pravila si uporabniki (tukaj imam v mislih povprečnega uporabnika jezika, ne univerzitetno izobraženega slovenista) želijo; takega, ki jim pri določenih primerih pušča proste roke, ali takega, ki jim zapis vejice jasno zapoveduje.

Navajam enega izmed mnogih primerov iz pravil SP 2001, kjer uporabniku rabo ali nerabo vejice zapoveduje razumevanje določenih modalnih izrazov, ki jih SP 2001 za zapisovanje pravil uporablja.

*Zveze kot v nedeljo, 9. maja, (bo) ... se **redkeje** pišejo tudi brez vejic, tj. v nedeljo 9. maja (bo).
Tip kot v nedeljo ob 9. uri (bo) ... se **navadno** piše brez vejic. Če prvi in drugi primer združimo, se navadno piše takole: v nedeljo, 20. maja, ob 17. uri (bo). (SP 2001, § 299)*

Na kakšen način besedi *redkeje* in *navadno* uporabnika lahko usmerjata k določenemu zapisu vejice? Uporabnik ju lahko enostavno razume kot *poljubno*, tako pa sam postane tisti, ki se lahko ob vsakokratni rabi odloča, kdaj bo vejico v navedenem primeru zapisal in kdaj ne. Razširjenost obeh zgoraj navedenih možnosti pa tako ni odvisna zgolj od pravopisnega pravila, pač pa predvsem od jezikovnega občutka množice jezikovnih uporabnikov ali pa od jezikovnega občutka, prepričanja, če hočemo, lektorjev, ki dobijo del teh besedil v pregled. Zgoraj navedeni primer ni edini in osamljeni primer, kjer SP 2001 uporabniku pušča povsem proste roke. Vejico lahko tako v določenih primerih zapiše ali pa ne, spet pa je vse odvisno od njegovega občutenja in razumevanja določene jezikovne strukture in iz tega izhajajoče rabe vejice. To, da ima uporabnik pri zapisu vejice precej, če ne celo povsem, proste roke, nakazujejo izrazi, kot so: *navadno, redkeje, običajno, lahko opuščamo, večkrat je to mogoče pisati tudi brez vejice, ločimo z vejico ali pa ga pišemo brez nje ...* (SP 2001, 35–41)

2.2.1 Polstavek in polstavčna vejica

Polstavčna vejica med uporabniki slovenskega jezika predstavlja precej velik problem. Če pa se tega specifičnega problema lotimo bolj globinsko, ugotovimo, da problematika (predvsem nejasnost zapisa vejice) izvira že iz same definicije omenjene stavčne strukture. Težave pri pisanju polstavčne vejice tako izhajajo že iz nejasnosti opredelitve polstavka, pa naj bo to v Slovenski slovnici ali pa v Slovenskem pravopisu 2001. V SS je polstavek opredeljen kot »*ta del povedi (ali poved), ki mu je jedro neosebna glagolska oblika ali kak pridevnik ali samostalnik iz povedka. Razvezujemo jih navadno v odvisnike*«. (Toporišič 2004, 623) Opredelitvi v SS nato sledijo še primeri za deležijske, deležniške, nedoločniške, namenilniške, pridevniške in samostalniške polstavke, tem primerom pa sledi razlaga občutenosti polstavčnosti. »*Deležja, deležnike, nedoločnik, namenilnik in pridevnik **občutimo** kot polstavke načeloma le tedaj, kadar imajo ob sebi kako dopolnilo ali določilo, večinoma predmet ali*

prislovno določilo.« (Toporišič 2000, 633, poud. N. L.) Poleg občutenja polstavka v Slovenski slovnici je osebno razumevanje polstavka izraženo tudi v SP 2001. »*Kadar je deležje golo, brez dopolnila, ob njem pišemo vejico, če ga razumemo kot polstavek, drugače pa ne.*« (SP 2001, § 334, poud. N. L.)

Nataša Logar kritično ovrednoti omenjeni merili *občutenja* in *osebnega razumevanja*. Gre namreč za vrednostni merili, ki uporabnika nikakor ne moreta voditi v enotno rabo, saj pravilo ne predvideva univerzalne rešitve, apelira zgolj na jezikovna (če sploh) prepričanja uporabnika. Kritično se opredeli tudi do zgledov, s katerimi si uporabnik obeh priročnikov bolj težko pomaga pri razumevanju polstavčne tvorbe, saj so sami zgledi po natančnejši skladenjski analizi, ki jo v članku tudi utemelji, pogosto vse kaj drugega kot pa polstavki. Po opredelitvi polstavka avtorica opozori na nujnost jasnega pravopisnega določila, ki bi razmejilo polstavke in prislove. Utemelji omejitvev pravopisnega pravila polstavčne vejice le na polstavke z deležijskim jedrom. Opozori tudi na pravilo o pisanju vejice v SP 2001, ki je močno naslonjeno na slovnično obravnavo polstavka: »*Vejico pišemo, kadar je jedro polstavka deležje, deležnik, pridevnik, samostalnik.*« (Logar 2015, 47–54)

Na tem mestu se pojavlja smiselno vprašanje, kaj (predvsem za nestrokovno podkovanega, torej laičnega uporabnika) sploh pomeni *razumeti* nekaj kot polstavek in kaj tak pravopisni predpis pomeni za dejansko uresničitev rabe polstavčne vejice. SP 2001 za nedoločniške polstavke predvideva pisanje z vejico ali brez, odvisno od tega, ali nedoločnik lahko (želimo) razviti v osebno glagolsko obliko ali ne. Tu je odločitev za zapis vejice spet popolnoma v rokah uporabnika. Odločitev o rabi polstavčne vejice SP 2001 pušča v rokah uporabnika:

Kadar nedoločniški polstavek lahko razvijemo v osebno glagolsko obliko, ga **lahko** ločimo z vejico **ali pa ga pišemo brez nje**: *Imel je željo, postati zdravnik* (= Imel je željo, da bi postal zdravnik.) – *Njegova želja je, postati zdravnik* in *Njegova želja je postati zdravnik.* – *Postati zdravnik, je njegova želja* in *Postati zdravnik je njegova želja.* (SP 2001, § 337, poud. N. F.)

2.2.2 Eliptična vejica

O rabi vejice pred besedo ali stavkom, ki nadomešča izpuščeni odvisnik enak prvemu delu priredja – torej o eliptični rabi vejice – pravila SP 2001 pravijo takole:

Za vmesnim stavkom pred besedo, ki nadomešča opuščeni odvisnik, enak prvemu delu priredja, pišemo vejico: *Prišel je, sam ni vedel, zakaj (je prišel)*. Večkrat je to **mogoče pisati tudi brez vejice**. (SP 2001, § 331, poud. N. F.)

SP 2001 dodatnih napotkov o izpustu vejice ne daje – ne pojasnjuje, kdaj in zakaj je izpust vejice mogoč, niti ne daje zgleda zanj. Nekaj primerov o eliptični rabi ponuja SSKJ pri geslih *zakaj* in *kaj*, kjer zglede rešuje tako, da vejico zapiše (hočem vedeti, *zakaj*; s tovariši se pogovori, *kako* in *kaj*), pri geslih *kako*, *kjer*, *kam* in *kdaj* pa zglede rešuje na drugačen način, torej brez vejice (človek zabrede, da sam ne ve *kako*; daleč, ne vem *kje*, se je oglasil krik; rad bi šel na počitnice, pa ne ve *kam*; ura je minila, da nista vedela *kdaj*). Niti pravila SP 2001 niti zgledi SSKJ uporabniku ne dajejo točne informacije, kako naj izpust razume in kdaj naj torej izpuščeni del loči z vejico. (Tina Lengar Verovnik, Jezikovna svetovalnica)

Problem, ki ga dalje v svoji razlagi navaja tudi Tina Lengar Verovnik, je že v prvem podpoglavju omenjeno skladenjsko razumevanje slovenske vejice. Če se torej sklicujemo na ločevanje vseh odvisnih stavkov z vejico, tudi eliptičnih, je postavitve vejice med dvema deloma smiselna. Poglobljeno branje že tistih nekaj primerov, ki jih ponujata SP 2001 in SSKJ, pa kaže na dve različni vlogi vprašalnega zaimka *zakaj* in *kako*, ki naj bi nadomeščala izpuščeni odvisnik – eno je razumevanje zaimka kot nadomestek izpuščenega odvisnika, ki ga od glavnega stavka ločimo z vejico, drugo pa je razumevanje zaimka zgolj kot predmet glavnega stavka, ki pa ga od glavnega stavka z vejico ne ločimo. Od uporabnika je torej odvisno, kako bo določeno strukturo razumel – kot izpust ali kot predmet – in kako bo skladno s tem razumevanjem tudi zapisal vejico.

2.3 Različna raba in poučevanje – večbesedni enodelni vezniki

2.3.1 Slovenska slovnica

Toporišič v SS večbesedne enodelne veznike glede na to, iz česa sestojijo, loči v dve glavni skupini. V prvi skupini so vezniki iz prislova ali členka in veznika (*tako da*, *toliko da*, *zato ker*) ali iz členka in veznika (*češ da*, *komaj da*, *le da*, *samo da*, *še ko*, *že ko*). V drugo skupino uvršča veznike iz predloga/predpone + kazalnega zaimka + *da*, *ko*, *ker* (npr. *s tem da*, *medtem ko*, *zato ker*). V nadaljevanju sledi opozorilo, da imata zvezi *zato da* in *zato ker* dva načina zapisa (in s tem tudi izgovora). To sta tudi edina enodelna večbesedna veznika, kjer je dopuščena in hkrati

tudi utemeljena raba z vejico ali brez nje. Pri ostalih večbesednih enodelnih veznikih predvideva zgolj zapis brez vejice¹.

*Jaz ga imam rada, zato ker je smešen. / Človek govori samo zato, da se jezik razgiblje.
Utihnil je zato, ker je zaspal. / Zelo zgodaj sem se odpravil na pot, zato da mi ne bi bilo treba hoditi v vročini.*

Vejica torej stoji na mestu, kjer se uporabniku zdi smiselno narediti pomenski poudarek, ki ga je želel sporočiti z napisanim. V prvem primeru je *zato* nenaglašen, v drugem pa naglašen; drugi del vezniške zveze je v prvem primeru dodan kot naknadno pojasnilo, v drugem primeru pa je napovedan s prislovom. (Toporišič 2004, 427–428) V SS lahko dalje preberemo še primer, ki pa dopušča pisanje z vmesno vejico v enodelnem večbesednem vezniku *kljub temu da*: »V nadrednem stavku ima odvisnik lahko soodnosni izraz (večinoma zaimpek), ki razločneje kaže, za katere vrste odvisnik gre: *Pomagal sem mu kljub temu (dopuščanje), da me niso prosili.*« (Toporišič 2004, 637) Kocjan - Barle ugotavlja, da na stavo vejice tako vpliva pomen, odvisen od sobesedila in členkov, pa tudi stavčna zgradba besedila. (Kocjan - Barle 2015, 69)

2.3.2 Slovenski pravopis 2001

Na enak način kot SS pravila za pisanje večbesednih enodelnih veznikov ponuja tudi SP 2001:

Vejice **ne pišemo** med deli večbesednega veznika: *Namesto da bi se učil, je lenaril. – Lenaril je, namesto da bi se učil. – Že ko sem ga prvič videl, sem ga spregledal. – Kljub temu da je bil bolan, je šel na delo. – To smo odločili, češ da je že čas. – Medtem ko ste spali, je bilo hudo neurje. – Rad ga imam, zato ker je tako miren. – Zelo zgodaj sem se odpravil na pot, zato da mi ne bi bilo treba hoditi v vročini. – Prej ko mine leto in dan, od ljubce pride list poslan.* Taki vezniški izrazi so še: tako da, toliko da, potem ko, vtem ko, še ko, brž ko, šele ko, s tem da, posebno ko, zlasti če ... V nekaterih primerih razmerje med nadrednim in odvisnim stavkom lahko izrazimo tako, da prvi del prvotno večbesednega veznika prenesemo v nadredni stavek, za njim pa seveda **pišemo vejico**: *Utihnil je zato, ker je bil mrtev. – Rada ga imam zato, ker je tako miren. – Zeblo ga je tako, da se je ves tresel.* (SP 2001, § 329, poud. N. F.)

¹ Kljub temu pa je ravno pri drugih enodelnih večbesednih veznikih (najbolj v zvezi z veznikom *kljub temu da*) največ razhajanj. Pa naj bo to razhajanje med pravilom in dejansko rabo ali razhajanje med različnimi načini poučevanja – SS in SP na eni strani in Tina Verovnik na drugi strani.

SP 2001 pri enodelnih večbesednih veznikih (*kljub temu da, tako da, zato da*) primarno predvideva pisanje brez vejice. Pri večbesednih veznikih, ki jih lahko nadomestimo z zgolj enim veznikom (*kljub temu da*), SP 2001 ne dopušča pisanja z vejico, medtem ko ga pri večbesednih veznikih, ki jih z enim veznikom ne moremo nadomestiti, dopušča (*tako da, zato da*). Ta tehnična rešitev, ki ne izvira iz skladenjskega razumevanja vejice (kot je to v slovenščini običajno), pa povzroča zmedo pri uporabnikih, ne nazadnje pa tudi zmedo in neenotnost pri poučevanju zapisa vejice v enodelnih večbesednih veznikih.

2.3.4 Gradivo za vaje iz Skladnje SKJ

Večina pravopisnih priročnikov se na podlagi jezikovnega sistema odloča za zapovedovanje pravopisnega pravila. Tina Verovnik pa v učbeniku za poučevanje predmeta Skladnja slovenskega knjižnega jezika obravnava večbesedne enodelne veznike na drugačen način kot prej opisana jezikovna priročnika (SS in SP 2001). Izhodišče za drugačen predpis je tukaj očitno raba, ki govori v prid vmesni vejici. Omenjeni rabi pa bi lahko botrovalo tudi podzavestno skladenjsko razumevanje slovenske vejice (o tehničnih rešitvi nezapisovanja vejice v enodelnih večbesednih veznikih sem pisala že zgoraj). V dveh primerih z veznikom *kljub temu da* ponuja dva različna načina zapisovanja. V primeru, ko je veznik *kljub temu da* na začetku povedi, predvideva zapis z vejico, ko pa je veznik *kljub temu da* v sredini povedi, pa predvideva zapis brez vejice:

Kljub temu, da sva prijatelja, mi ni pomagal.

Ni mi pomagal, ***kljub temu da*** sva prijatelja. (Verovnik 2005, 61)

3 Anketa

Ker se uporabnik v SP 2001 zelo pogosto srečuje z modalnimi izrazi, ki odločitev o rabi ali nerabi vejice polagajo v njegove roke, sem se odločila, da nekaj izmed teh primerov sama preizkusim v rabi. Najbolj me je zanimalo, če v rabi oz. nerabi vejice obstaja kakšen sistem, po katerem se uporabniki ravnaajo, ko se srečujejo s pravopisnim predpisom, ki ponuja dva različna možna načina rabe – so uporabniki nagnjeni bolj k zapisovanju ali nazapisovanju vejice. Zanimalo me je tudi, ali je drugačen način poučevanja zapisovanja vmesne vejice v enodelnih večbesednih veznikih utemeljen, ali se v rabi dejansko vmesna vejica pojavlja v veliki večini in kaj bi temu načinu zapisovanja morda botrovalo. Ker SP 2001 uporablja veliko strokovne terminologije (deležje, nedoločnik, polstavek, skladska vejica ...) v zvezi z rabo vejice, sem se odločila, da anketirance razdelim v dve skupini, na sloveniste in nesloveniste. Za to razdelitev sem se odločila tudi zato, ker sem želela raziskati, če zaradi drugačne strokovne (jezikovne) podlage slovenisti in neslovenisti modalnost pravil pravopisa razumejo drugače in pravila drugače realizirajo v rabi.

3.1 Rezultati in analiza ankete

3.1.1 Udeleženci in anketni vzorec

V spletni anketi je sodelovalo 177 anketirancev, anketni vprašalnik pa je do konca rešilo le 173 anketirancev. Prvo vprašanje je anketirance razdelilo v dve skupini – sloveniste in nesloveniste. Sodelovalo je 41 slovenistov in 136 neslovenistov, do konca je vprašalnik rešilo 38 slovenistov in 135 neslovenistov. Rezultate sem analizirala glede na posamezna rešena vprašanja, ne pa glede na rešeno celotno anketo, ker je nekaj anketirancev sredi reševanja ankete reševanje prekinilo. Kljub prekinitvi treh anketirancev pa bo ta način analize ponudil podatke na enak način, kot če bi vsi anketiranci anketo rešili do konca, vsako vprašanje je namreč na nek način zaključena vprašalna enota, ki ne vpliva na rezultate sledečih vprašanj. Rezultate ankete sem analizirala z zavedanjem, da vzorec ni najbolj reprezentativen, saj je za to premajhen in ni uravnotežen. Rezultati pa kljub omenjenim omejitvam ankete ponujajo nekakšen okvirni vpogled v razumevanje pravopisnega predpisa slovenskega jezika med njegovimi uporabniki in tudi v način, na katerega se uporabniki odločajo v primerih, ko Slovenski pravopis 2001 ponuja dve različni rešitvi zapisovanja vejice.

3.2.1 Analiza rezultatov ankete

	V nedeljo, 20. maja, ob 17. uri bo cesta zaprta.	V nedeljo 20. maja ob 17. uri bo cesta zaprta.	skupaj
slovenist	34 (19,2 % ²)	7 (3,9 %)	41 (23,1 %)
neslovenist	112 (63,3 %)	24 (13,5 %)	136 (76,8 %)
skupaj	146 (82,5 %)	31 (17,5 %)	177 (100 %)

Tabela 1: Rezultati 1. vprašanja

V zvezi z zapisom datuma SP 2001 ponuja modalna izraza kot sta *navadno* in *redkeje*. Večina vseh anketirancev (82,5 %) je izbrala zapis z vejico, ki ga SP 2001 ponudi kot *navadno* uporabljenega. Manjšina anketirancev (17,5 %) je izbrala zapis brez vejice, ki ga SP 2001 ponudi kot *redkeje* uporabljenega. Rezultati posameznih skupin (slovenistov in neslovenistov) niso pokazali večjih odstopanj. Za zapis z vejico se je odločilo 83 % vseh anketiranih slovenistov in 82,4 % vseh anketiranih neslovenistov, za zapis vejice pa se odločilo 17 % vseh anketiranih slovenistov in 17,6 % vseh anketiranih neslovenistov. Rezultati ankete torej kažejo, da omenjeno pravopisno pravilo slovenisti in neslovenisti razumejo in uporabljajo enako – *navadno* jim pomeni bolj pogost način zapisovanja, medtem ko jim *redkeje* pomeni manj običajen način zapisovanja.

	Imel je željo, postati zdravnik.	Imel je željo postati zdravnik.	skupaj
slovenist	5 (2,8 %)	36 (20,3 %)	41 (23,1 %)
neslovenist	12 (6,8 %)	124 (70 %)	136 (76,8 %)
skupaj	17 (9,6 %)	160 (90,4 %)	177 (100 %)

Tabela 2: Rezultati 2. vprašanja

V zvezi z zapisom polstavčne vejice SP 2001 predvideva zapis, za katerega se uporabnik odloči glede na razumevanje polstavka. Večina vseh anketirancev (90,4 %) je izbrala zapis brez vejice, manjšina anketirancev (9,6 %) pa je izbrala zapis z vejico, čeprav SP 2001 ravno pri tem primeru ponuja (sicer malce umetno zgrajeno) razširitev polstavka v odvisnik in na ta način utemeljuje zapis z vejico. Rezultati posameznih skupin (slovenistov in neslovenistov) niso

² Odstotki so izračunani glede na število vseh udeležencev ankete. Odstotki, ki ponazarjajo število ločenih udeležencev (slovenistov in neslovenistov) so navedeni pod tabelami v analizi rezultatov.

pokazali večjih odstopanj. Za zapis brez vejice se je odločilo 87,8 % vseh anketiranih slovenistov in 91,2 % vseh anketiranih neslovenistov, za zapis z vejico pa se je odločilo 12,2 % vseh anketiranih slovenistov in 8,8 % vseh anketiranih neslovenistov. Pravila SP 2001, ki pravijo, da polstavek, ki se ga da razviti v osebno glagolsko obliko, lahko ločimo z vejico ali ga pišemo tudi brez nje, večina anketirancev torej v praksi raje realizira brez vejice.

	Vem, zakaj.	Vem zakaj.	skupaj
slovenist	33 (18,6 %)	8 (4,5 %)	41 (23,1 %)
neslovenist	41 (23,1 %)	95 (53,7 %)	136 (76,8 %)
skupaj	74 (41,8 %)	103 (58,2 %)	177 (100 %)

Tabela 3: Rezultati 3. vprašanja

V zvezi z ločevanjem izpusta od glavnega stavka SP 2001 ponuja možnost zapisa vejice glede na razumevanje ločenega dela kot dejanskega izpusta oz. elipse. Malce več kot polovica anketirancev (58,2 %) je izbrala zapis brez vejice, malce manj kot polovica (41,8 %) je izbrala zapis z vejico. Rezultati posameznih skupin (slovenistov in neslovenistov) so pokazali večja odstopanja. Za zapis brez vejice se je odločilo le 19,5 % vseh anketiranih slovenistov in kar 69,9 % vseh anketiranih neslovenistov, medtem ko se je za zapis z vejico odločilo kar 80,5 % vseh anketiranih slovenistov in le 30,1 % vseh anketiranih neslovenistov. Odstopanje rezultatov posameznih skupin bi lahko razložila glede na razumevanje pravopisnega pravila oz. še lažje glede na razumevanje samega pojava izpusta, ki ga večinoma le slovenisti (večina anketiranih) dojemajo kot takega, neslovenisti pa v omenjeni stavčni strukturi ne vidijo ničesar (vsaj večina anketiranih ne), kar bi sicer lahko manjkalo ali bilo izpuščeno.

	Ne vem, kako.	Ne vem kako.	skupaj
slovenist	24 (13,5 %)	17 (9,6 %)	41 (23,1)
neslovenist	45 (25,4 %)	91 (51,4 %)	136 (76,8 %)
skupaj	69 (39 %)	108 (61 %)	177 (100 %)

Tabela 4: Rezultati 4. vprašanja

Problemu eliptične vejice sem posvetila dve vprašanji v anketi, ker me je zanimalo, če se bodo anketiranci v dveh slovnično popolnoma enakih strukturah odločali enako. Slabi dve tretjini anketirancev (61 %) sta izbrali zapis brez vejice, le dobra tretjina vseh anketirancev (39 %) pa

je izbrala zapis z vejico. Rezultati obeh skupin so tako primerljivi z rezultatom prejšnjega vprašanja, odstotki bistveno ne odstopajo. Rezultati posameznih skupin (slovenistov in neslovenistov) pa so pokazali večja odstopanja. Za zapis brez vejice se je odločilo 41,5 % vseh anketiranih slovenistov in 67 % vseh anketiranih neslovenistov, za zapis z vejico pa se je odločilo 58,5 % slovenistov in 33 % neslovenistov.

Rezultati v skupini neslovenistov so skoraj enaki rezultatom prejšnjega vprašanja, pokazale pa so se razlike v skupini slovenistov, česar nisem pričakovala. Pri popolnoma enaki skladišni strukturi se je za zapis z vejico enkrat odločilo 19,5 % slovenistov, enkrat pa 58,5 %. Ne vidim logične razlage, ki bi lahko tako občutni razliki v rezultatih lahko botrovala. Lažje bi razložila tako razliko pri drugi skupini anketirancev (neslovenistih), saj bi tam lahko razliko pojasnila z (morda) drugačnim razumevanjem izpusta, pri prvi skupini anketirancev (slovenistih) pa drugačnega razumevanja popolnoma enake slovenične strukture enostavno ne znam pojasniti.

	Jaz grem z vami, zato ker se z vami vedno dobro počutim.	Jaz grem z vami zato, ker se z vami vedno dobro počutim.	skupaj
slovenist	20 (11,4 %)	20 (11,4 %)	40 (22,8 %)
neslovenist	38 (21,7 %)	97 (55,4 %)	135 (77,1 %)
skupaj	58 (33,1 %)	117 (66,9 %)	175 (100 %)

Tabela 5: Rezultati 5. vprašanja

V zvezi z zapisom vejice med enodelnimi večbesednimi vezniki tipa *zato da* in *zato ker* SP 2001 in SS ponujata dve možnosti, ki najpogosteje upoštevata določen pomenski poudarek, ki ga je želel izraziti pisec. Zanimalo me je, kako vejico znotraj omenjenega tipa veznikov razumejo anketiranci, zato sem v eno vprašanje postavila veznik *zato da*, v drugo pa *zato ker*. Večina anketirancev (66,9 %) je izbrala zapis z vmesno vejico, manjšina anketirancev (33,1 %) pa zapis brez vejice. Rezultati posameznih skupin (slovenistov in neslovenistov) so spet pokazali večja odstopanja. Za zapis z vmesno vejico se je odločilo 50 % vseh anketiranih slovenistov in 71,9 % vseh anketiranih neslovenistov, za zapis brez vmesne vejice pa se je odločilo 50 % vseh anketiranih slovenistov in le 28,1 % vseh anketiranih neslovenistov.

	Kupila ti bom novo kolo, zato da bom vedela, da si varen.	Kupila ti bom novo kolo, zato, da bom vedela, da si varen.	skupaj
slovenist	29 (16,7 %)	10 (5,7 %)	39 (22,4 %)
neslovenist	66 (37,9 %)	69 (39,7 %)	135 (77,6 %)
skupaj	95 (54,6 %)	79 (45,4 %)	174 (100 %)

Tabela 6: Rezultati 6. vprašanja

Ponovno me je zanimalo, ali se bodo rezultati znotraj posameznih skupin (slovenistov in neslovenistov) in v celotnem povprečju ujemali, zato sem podoben primer z drugim veznikom podala v novem vprašanju. Slaba polovica anketirancev (45,5 %) se je odločila za zapis z vmesno vejico, dobra polovica anketirancev (54,6 %) pa se je odločila za zapis brez vmesne vejice. Rezultati posameznih skupin (slovenistov in neslovenistov) so pokazali večja odstopanja, ki pa se razlikujejo od odstopanj prejšnjega vprašanja. Za zapis z vmesno vejico se je v tem primeru odločilo le 25,6 % vseh anketiranih slovenistov in kar 51,1 % vseh anketiranih neslovenistov, za zapis brez vmesne vejice pa se je odločilo 74,4 % vseh anketiranih slovenistov in 48,8 % vseh anketiranih neslovenistov.

Rezultati v skupini slovenistov in neslovenistov se tokrat glede na 5. in 6. vprašanje razlikujejo. V 5. vprašanju se je za zapis vmesne vejice odločilo 71,9 % vseh anketiranih neslovenistov, v 6. vprašanju pa le 51,1 % vseh anketiranih neslovenistov. Še večje razlike med dvema vprašanjema so se pokazale v skupini slovenistov. V 5. vprašanju se je za zapis vmesne vejice odločilo točno 50 % vseh anketiranih slovenistov, v 6. vprašanju pa kar polovica manj, torej 25,6 % vseh anketiranih slovenistov.

	Kljub temu da jo je neizmerno ljubil, ji svoje ljubezni nikoli ni izpovedal.	Kljub temu, da jo je neizmerno ljubil, ji svoje ljubezni nikoli ni izpovedal.	skupaj
slovenist	18 (10,3 %)	21 (12,1 %)	39 (22,4 %)
neslovenist	34 (19,5 %)	101 (58 %)	135 (77,5 %)
skupaj	52 (29,9 %)	122 (70,1 %)	174 (100 %)

Tabela 7: Rezultati 7. vprašanja

V zvezi z enodelnim večbesednim veznikom *kljub temu da* SP 2001 in SS ponujata rešitev zgolj brez vmesne vejice, Tina Verovnik pa v svojem Gradivu za vaje iz skladnje SKJ ponuja

rešitev z vmesno vejico. Ker me je zanimalo, ali se razumevanje omenjenega veznika razlikuje glede na njegovo mesto v stavku, sem ga v enem primeru zapisala na začetek, v drugem pa sredi povedi. Velika večina anketirancev (70,1 %) se je odločila za vmesno vejico, manjšina (29,9 %) pa se je odločila za zapis brez vmesne vejice. Rezultati posameznih skupin (slovenistov in neslovenistov) so pokazali večja odstopanja. Za zapis vmesne vejice se je odločila približno polovica vseh anketiranih slovenistov (53,8 %) in 74,8 % vseh anketiranih neslovenistov. Za zapis brez vmesne vejice se je odločila približno polovica vseh anketiranih slovenistov (46,2 %) in le 25,2 % vseh anketiranih neslovenistov. Večina anketirancev se je torej odločila za zapis vmesne vejice, kar pa bi lahko razložila z razumevanjem slovenske vejice, ki je izrazito skladijsko pogojena, v primeru veznika *kljub temu da* pa je njena skladijska vloga zaradi tehnične rešitve (veznik lahko nadomestimo z enobesednim veznikom *čeprav*) spremenjena oz. potisnjena v ozadje drugega pravila, ki je v tem primeru prevladalo.

	Kupil si je nov avto kljub temu, da nima denarja.	Kupil si je nov avto, kljub temu da nima denarja.	skupaj
slovenist	4 (2,3 %)	34 (19,7 %)	38 (22 %)
neslovenist	45 (26 %)	90 (52 %)	135 (78 %)
skupaj	49 (28,3 %)	124 (71,7 %)	173 (100 %)

Tabela 8: Rezultati 8. vprašanja

V zadnjem vprašanju sem enodelni večbesedni veznik *kljub temu da* postavila na sredino povedi. Za zapis brez vmesne vejice se je ponovno odločila večina anketirancev (71,7 %), za zapis brez vmesne vejice pa le 28,3 % anketirancev. Rezultati obeh skupin so torej pokazali skoraj povsem enako rabo vejice v obeh primerih. Rezultati posameznih skupin (slovenistov in neslovenistov) pa so pokazali večja odstopanja, ki pa so drugačna odstopanjem prejšnjega vprašanja. Za zapis vmesne vejice se je odločilo kar 89,5 % vseh anketiranih slovenistov in 66,7 % vseh anketiranih neslovenistov, za zapis brez vmesne vejice pa se je odločilo 10,5 % vseh anketiranih slovenistov in 33,3 % vseh anketiranih neslovenistov.

Rezultati zadnjih dveh vprašanj so v skupini neslovenistov primerljivi in ne kažejo večjih odstopanj, kar pomeni, da anketiranci iz skupine neslovenistov veznik *kljub temu da* razumejo vedno na enak način, ne glede na njegov položaj v povedi, vedno se nagibajo bolj k zapisu vmesne vejice. Največje razlike med dvema vprašanjsoma z istim veznikom so se (ponovno) pojavile pri anketirancih iz skupine slovenistov. Za zapis vmesne vejice se jih je v prvem

primeru, kjer je bil veznik *kljub temu da* na začetku povedi, odločilo 53,8 %, v drugem primeru, kjer je bil veznik *kljub temu da* na sredini povedi, pa se je za zapis vmesne vejice odločilo kar 89,5 %.

3.2.2 Sklep analize rezultatov ankete

3.2.2.1 Polstavčna in pojasnjevalna vejica

Za zapis datuma, kjer dan pojasnjuje tudi natančnejši datum s podatkom dneva in meseca, SP 2001 kot bolj navadno možnost navaja zapis z vejicama, ki ločita pojasnilo dneva in meseca od dneva v tednu. Skladno s tem priporočilom so se tudi anketiranci bolj pogosto (v 82,5 %) odločili za zapis vejice. Polstavka od glavnega stavka večina ni ločila z vejico, kar 90,4 % vseh anketirancev se je odločilo za zapis brez vejice. Pri obeh primerih rezultati obeh skupin (slovenistov in neslovenistov) niso pokazali večjih odstopanj.

Polstavčna in pojasnjevalna vejica sta pokazali približno enak način zapisa v obeh skupinah, večja odstopanja rezultatov med skupinama pa so pokazala naslednja vprašanja.

3.2.2.2 Eliptična vejica

Izpust od drugega dela stavka je v prvem primeru ločila dobra polovica vseh anketirancev (58,2 %), v drugem primeru je bil povprečen rezultat podoben (61 %). Tudi rezultati skupine neslovenistov so bili v obeh primerih primerljivi – za zapis vejice se je v prvem primeru odločilo 69,9 % vseh anketiranih neslovenistov, v drugem pa 67 % vseh anketiranih neslovenistov. Velika odstopanja so se pokazala v primerjavi rezultatov prvega in drugega primera v skupini slovenistov – za zapis vejice se je v prvem primeru odločilo 80,5 % vseh anketiranih slovenistov, v drugem pa polovica manj, to je 41,5 % vseh anketiranih slovenistov. Pri popolnoma enaki skladenjski strukturi so se torej slovenisti v polovici primerov za zapis vejice odločali drugače. Neskladnost rezultatov pri enaki skladenjski strukturi bi lažje razložila v skupini neslovenistov, a se je izkazalo, da jih je jezikovni občutek vodil na ta način, da so strukturi razumeli kot identični. Različnega razumevanja izpusta v enakih skladenjskih strukturah pa si v skupini slovenistov ne znam pojasniti.

3.2.2.3 Enodelna večbesedna veznika *zato ker* in *zato da*

Vmesno vejico v vezniku *zato ker* je zapisala večina vseh anketirancev (66,9 %), vmesno vejico v vezniku *zato da* pa le 45,4 % vseh anketirancev. Za zapis vmesne vejice v vezniku *zato ker* se je odločilo 50 % vseh anketiranih slovenistov, za zapis vmesne vejice v vezniku *zato da* pa

le 25,6 % vseh anketiranih slovenistov. V skupini neslovenistov takšnega izrazitega odstopanja med dvema vprašanjema ni bilo. Za zapis vmesne vejice v vezniku *zato ker* se je odločilo 71,9 % vseh anketiranih neslovenistov, za zapis vmesne vejice v vezniku *zato da* pa 51,1 %.

3.2.2.4 Enodelni večbesedni veznik *kljub temu da* v različnih položajih

Vmesno vejico v vezniku *kljub temu da* je na začetku povedi zapisala večina anketirancev (70,1 %), odstotek je bil skoraj enak tudi v primeru, kjer je veznik *kljub temu da* stal na sredini povedi, v tem primeru se je za vmesno vejico odločilo 71,7 % vseh anketirancev. Večja odstopanja so se ponovno pojavila znotraj posameznih skupin (slovenistov in neslovenistov). Zapis vmesne vejice v vezniku *kljub temu da* se v skupini neslovenistov glede na položaj v povedi ni občutno razlikoval. Na začetku povedi je zapis z vmesno vejico izbralo 74,8 % vseh anketiranih neslovenistov, v sredini povedi pa 66,7 %. Bolj občutno se je zapis med dvema različnima položajema veznika *kljub temu da* razlikoval v skupini slovenistov. Na začetku povedi je zapis z vmesno vejico izbralo 53,8 % vseh anketiranih slovenistov, v sredini povedi pa kar 89,5 % vseh anketiranih slovenistov. V obeh primerih pa se je za zapis vmesne vejice (kljub pravopisnim priporočilom) odločila več kot polovica vseh anketiranih slovenistov. Ali to potrjuje njihovo (razlikovalno) skladijsko razumevanje vejice ali enostavno zgolj nepoznavanje pravopisnega priporočila, pa si na tem mestu ne bi upala ugibati.

3.2.2.5 Moč pravopisnega predpisa

Od 177 anketirancev je kar 43 anketirancev (24,3 %) izrazilo željo po rešitvah ankete in rezultatu dosežene uspešnosti v anketi. Vsi, ki so željo po rešitvah izrazili, so po razlagi, da jim SP 2001 v vseh primerih, ki so jih reševali v anketi, pušča proste roke, vseeno želeli pojasnilo, ki bi jih usmerilo k (citiram) »pravilnejši rešitvi«. Ker gre za kar občuten delež anketirancev, bi si na tem mestu upala trditi, da si uporabnik brez jezikoslovne izobrazbe želi čim bolj jasnih pravopisnih pravil, takih, ki bi ga usmerila k nedvoumni rešitvi. Težnjo po enotni rešitvi uporabnika brez jezikoslovne izobrazbe je precej lahko razložiti – uporabnik nima strokovnega znanja, ki bi mu pomagalo pri razumevanju pravopisnih pravil na mestih, kjer je pravopisna rešitev odvisna od uporabnikovega razumevanja določene jezikovne strukture.

4 Zaključek

Slovenska vejica je ena izmed problematik, s katero se na dva različna načina ukvarja tako predpis kot tudi njegov uporabnik. V svojem bistvu skladiščno pogojena vejica ima v rabi nekaj izjem, te pa med uporabniki povzročajo nemalo zmede. V diplomskem delu sem se osredotočala predvsem na modalnost pravil Slovenskega pravopisa 2001, s tem pa največ na problematiko polstavčne eliptične vejice, in na problematiko enodelnih večbesednih veznikov. Čeprav pravila dopuščajo dvojni zapis – z vejico ali brez nje – v polstavčnih strukturah, so uporabniki, sodeč po izvedeni anketi, v določenih primerih nagnjeni k rabi vejice, spet drugič pa bolj k nerabi vejice. Težnjo za zapis vejice pa so uporabniki izkazali tudi tam, kjer je pravopisni predpis sploh ne predvideva (v enodelnem večbesednem vezniku *kljub temu, da*), jo pa v svojem priročniku uporablja Tina Verovnik. Diplomsko delo je nastalo z zavedanjem, da je pravopis samo priporočilo, in ne zakon, torej je vsak uporabnik svoboden pri rabi pravopisnih pravil, tudi vejice. Lahko jih upoštevamo ali ne, z neuporabo pa uporabniki seveda tvegamo, da bo prišlo do šumov v komunikaciji ali kakšnih drugačnih posledic (npr. slaba ocena v šoli ali zavrnitev prošnje za delovno mesto zaradi pravopisno neustreznega življenjepisa). Dejstvo, da je pravopis priporočilo, lahko delno upraviči nejasnost pravopisnih pravil, saj tako ne gre za zapoved ali zakon, ki mora biti vedno jasen, in si s tega vidika lahko privoščimo modalnost. Je pa s tem seveda povezana težava naslovnika pravil, saj si splošni uporabnik (laik brez jezikoslovne izobrazbe) želi čim bolj jasnih pravil. Nima znanja, ki bi mu pomagalo pri razjasnjevanju rabe vejice. Iz te ugotovitve pa izhaja bistvo problema jezikovne kodifikacije (s katerim se v diplomskem delu sicer nisem podrobneje ukvarjala) – do katere mere pravopisni predpis pravzaprav izhaja iz rabe.

5 Povzetek

Slovenski pravopis 2001 v mnogih primerih odločitev o zapisu vejice prepušča jezikovnemu občutku uporabnika. V diplomskem delu sem preverila pravopisni predpis za zapis pojasnjevalne vejice v zvezi z datumom, polstavčne vejice, eliptične vejice in možnost zapisa vmesne vejice v enodelnih večbesednih veznikih *zato da*, *zato ker* in *kljub temu da*. Razumevanje in posledično tudi zapis vejice sem v omenjenih primerih preverila tudi z anketo, v kateri je sodelovalo 177 anketirancev, od tega 41 slovenistov in 136 neslovenistov. Anketirance sem v omenjeni skupini razdelila, da bi ugotovila, kako jezikovna izobrazba vpliva na razumevanje določenih pravopisnih predpisov. Skladno s priporočilom za zapis pojasnjevalne vejice v zvezi z datumom so se tudi anketiranci bolj pogosto (82,5 %) odločili za zapis vejice. Polstavka od glavnega stavka večina ni ločila z vejico, kar 90,4 % vseh anketirancev se je odločilo za zapis brez vejice. Polstavčna in pojasnjevalna vejica sta pokazali približno enak način zapisa v obeh skupinah, večja odstopanja pa so pokazala naslednja vprašanja. Izpust od drugega dela stavka je v prvem vprašalnem primeru ločila dobra polovica vseh anketirancev (58,2 %), v drugem primeru je bil povprečen rezultat podoben (61 %). Tudi rezultati skupine neslovenistov so bili v obeh primerih primerljivi. Velika odstopanja so se pokazala pri primerjavi rezultatov prvega in drugega primera v skupini slovenistov – za zapis vejice se je v prvem primeru odločilo 80,5 % vseh anketiranih slovenistov, v drugem pa polovica manj, to je 41,5 % vseh anketiranih slovenistov. Pri popolnoma enaki slovnični skladenjski strukturi so se torej slovenisti v polovici primerov za zapis vejice odločali drugače. Vmesno vejico v vezniku *zato ker* je zapisala večina vseh anketirancev (66,9 %), vmesno vejico v vezniku *zato da* pa le 45,4 % vseh anketirancev. Za zapis vmesne vejice v vezniku *zato ker* se je odločilo 50 % vseh anketiranih slovenistov, za zapis vmesne vejice v vezniku *zato da* pa le 25,6 % vseh anketiranih slovenistov. V skupini neslovenistov takšnega izrazitega odstopanja med dvema vprašanjema ni bilo. Vmesno vejico v vezniku *kljub temu da* je na začetku povedi zapisala večina anketirancev (70,1 %), odstotek je bil skoraj enak tudi v primeru, kjer je veznik *kljub temu da* stal na sredini povedi, v tem primeru se je za vmesno vejico odločilo 71,7 % vseh anketirancev. Večja odstopanja so se ponovno pojavila znotraj posameznih skupin (slovenistov in neslovenistov). Zapis vmesne vejice v vezniku *kljub temu da* se v skupini neslovenistov glede na položaj v povedi ni občutno razlikoval. Večje razlike so se pokazale med dvema različnima položajema veznika *kljub temu da* v skupini slovenistov. Na začetku povedi je zapis z vmesno vejico izbralo 53,8 % vseh anketiranih slovenistov, v sredini povedi

pa kar 89,5 % vseh anketiranih slovenistov. V obeh primerih pa se je za zapis vmesne vejice odločila več kot polovica vseh anketiranih slovenistov.

6 Literatura in viri

- Marta Kocjan – Barle. Večbesedni vezniki v pravopisu in rabi. *Pravopisna razpotja: Razprave o pravopisnih vprašanjih*. Ur. Helena Dobrovoljc in Tina Lengar Verovnik. Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, 2015. 55–76.
- Nataša Logar. Polstavčna vejica. *Pravopisna razpotja: Razprave o pravopisnih vprašanjih*. Ur. Helena Dobrovoljc in Tina Lengar Verovnik. Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, 2015. 47–54.
- Jože Toporišič. *Slovenska slovnica*. Maribor: Založba Obzorja Maribor, 2004. 623, 427–428
- Tina Lengar Verovnik, 2017: Vejica in vezniški »zakaj« v odvisnikih. Jezikovna svetovalnica, <http://svetovalnica.zrc-sazu.si/>, dostop 9. 6. 2017.
- Tina Verovnik. Gradivo za vaje iz skladnje SKJ. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, 2005. 59–83.
- *Slovenski pravopis*. Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, 2003³. 35–41.
- Konzultacije priizr. prof. dr. Mojci Smolej. 22. maj 2017.

³ Spletna različica

7 Seznam prilog in priloge

Priloga 1: Izjava o avtorstvu

Priloga 2: Izjava kandidata/kandidatke o istovetnosti tiskane in elektronske oblike
diplomskega dela

Priloga 3: Anketni vprašalnik

Priloga 4: Kazalo tabel

Priloga 1

Izjava o avtorstvu

Izjavljam, da je diplomsko delo v celoti moje avtorsko delo ter da so uporabljeni viri in literature navedeni v skladu s strokovnimi standardi in veljavno zakonodajo.

Ljubljana, 20. september 2017

Nuša Fabjan

Priloga 2

Izjava kandidata/kandidatke

Spodaj podpisana Nuša Fabjan izjavljam, da je besedilo diplomskega dela v tiskani in elektronski obliki istovetno, in

dovoljujem / ne dovoljujem

(ustrezno obkrožiti)

objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

Datum: 20. september 2017

Podpis kandidatke:

Priloga 3

Anketni vprašalnik

Sem Nuša Fabjan, študentka 3. letnika enopredmetne slovenistike na FF UL. Prvostopenjski študij zaključujem z diplomskim delom o nejasnostih pravil za zapis vejice v Slovenskem pravopisu 2001. Pred vami je kratek vprašalnik, ki mi bo pri izdelavi diplomske naloge v veliko pomoč. Pred reševanjem vas prosim, da primere rešujete po svojem jezikovnem občutku, brez da rešitev iščete v raznoraznih pravopisnih priročnikih.

Strokovno predznanje (ustrezno označite): slovenist, neslovenist

Izberi primer, kjer je po tvojem mnenju vejica postavljena pravilno.

- a) V nedeljo, 20. maja, ob 17. uri bo cesta zaprta.
- b) V nedeljo 20. maja ob 17. uri bo cesta zaprta.

Izberi primer, kjer je po tvojem mnenju vejica postavljena pravilno.

- a) Imel je željo, postati zdravnik.
- b) Imel je željo postati zdravnik.

Izberi primer, kjer je po tvojem mnenju vejica postavljena pravilno.

- a) Vem, zakaj.
- b) Vem zakaj.

Izberi primer, kjer je po tvojem mnenju vejica postavljena pravilno.

- a) Ne vem, kako.
- b) Ne vem kako.

Izberi primer, kjer je po tvojem mnenju vejica postavljena pravilno.

- a) Jaz grem z vami, zato ker se z vami vedno dobro počutim.
- b) Jaz grem z vami zato, ker se z vami vedno dobro počutim.

Izberi primer, kjer je po tvojem mnenju vejica postavljena pravilno.

- a) Kupila ti bom novo kolo, zato da bom vedela, da si varen.
- b) Kupila ti bom novo kolo zato, da bom vedela, da si varen.

Izberi primer, kjer je po tvojem mnenju vejica postavljena pravilno.

- a) Kljub temu, da jo je neizmerno ljubil, ji svoje ljubezni nikoli ni izpovedal.
- b) Kljub temu da jo je neizmerno ljubil, ji svoje ljubezni nikoli ni izpovedal.

Izberi primer, kjer je po tvojem mnenju vejica postavljena pravilno.

- a) Kupil si je nov avto kljub temu, da nima denarja.
- b) Kupil si je nov avto, kljub temu da nima denarja.

Priloga 4

Kazalo tabel

Tabela 1: Rezultati 1. vprašanja.....	14
Tabela 2: Rezultati 2. vprašanja.....	14
Tabela 3: Rezultati 3. vprašanja.....	15
Tabela 4: Rezultati 4. vprašanja.....	15
Tabela 5: Rezultati 5. vprašanja.....	16
Tabela 6: Rezultati 6. vprašanja.....	17
Tabela 7: Rezultati 7. vprašanja.....	17
Tabela 8: Rezultati 8. vprašanja.....	18